

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden:

**SHY-M KAPSAMINA GİRMEYEN HAVA ARAÇLARININ SÜREKLİ UÇUŞA
ELVERİŞLİLİĞİ TALİMATI**

(SHT-MD)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısıtlamalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Talimatın amacı, Türkiye hava sahası içinde uçacak, ticari faaliyetlerde kullanılmayan ve küçük hava araçlarına uçuşa elverişlilik sertifikası düzenlenmesi ve hava aracı faaliyette bulunduğu süre boyunca sürekli uçuşa elverişliliğinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınması konusundaki usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat, Türk Uçak Siciline kayıtlı ve/veya kaydedilecek ve SHY-M kapsamına girmeyen hava araçlarını ve amatör yapım hava araçlarını kapsar.

(2) İnsansız hava araçları, araştırma, deneysel, geliştirme, tasarım ve üretim aşamasında olan veya Genel Müdürlük tarafından yayımlanmış/tanınmış bir tip sertifikasına sahip olmayan hava araçları bu Talimatın kapsamı dışındadır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'na, 10/11/2005 tarih ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Talimatta yer alan;

- a) AB: Avrupa Birliği,
- b) ANAC: Brezilya Sivil Havacılık Otoritesi,
- c) EASA: Avrupa Havacılık Emniyet Ajansı,
- d) FAA: Amerikan Federal Havacılık Kurulu,
- e) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nü,
- f) İhraç Uçuşa Elverişlilik Sertifikası: Hava aracının ithal edildiği ülke tarafından yayımlanan uçuşa emniyetsizliğe neden olabilecek bir özelliği bulunmadığını, onaylı tip tasarımına uygun olduğunu ve bakım, tamir ve değişikliklerin sicil kaydı yapılan ülke kurallarına uygun olduğunu teyit eden belgeyi,
- g) Otorite: İlgili ülkenin Sivil Havacılık Birimi,
- ğ) Özel uçuş izni belgesi: Uygulanabilir uçuşa elverişlilik gereksinimlerini karşılamayan veya karşıladığı gösterilmemiş olan ama belirli koşullar altında emniyetli uçuş yapma kabiliyeti olan hava aracının uçuşu için düzenlenen belgeyi,
- h) Servis Bülten (S.B.) : Hava aracı üreticisi tarafından yayımlanan bakım talimatları,
- i) SHT-21: Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Talimatı,
- j) SHT-66: Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Talimatı,
- m) SHY-21: 20/08/2013 tarihli ve 28741 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyon Yönetmeliği,
- n) SHY-66: 30/10/2013 tarihli ve 28806 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliği,

o) SHY-İPC: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmeliği,

ö) SHY-M: 20/12/2012 tarihli ve 28503 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sürekli Uçuşa Elverişlilik ve Bakım Sorumluluğu Yönetmeliği,

p) TCAA: Kanada Sivil Havacılık Otoritesi,

r) Tip sertifikası: Hava aracı, motor veya pervane için tasarım kriterlerine ve uçuşa elverişlilik kurallarına uygunluğu belirleyen, tip tasarımını, teknik özellikleri ile işletme limitlerini içeren ve üretimi gerçekleştiren ülke otoritesi tarafından verilen belgeyi,

s) Uçuşa elverişlilik direktifi: Hava aracı, motor, aviyonik veya diğer sistemlerle ilgili emniyetsiz bir durumun olduğunu ve mutlaka düzeltilmesi gerektiğini tip sertifikasına haiz hava araçlarının sahiplerine ve/veya işletmecilerine bildiren özel talimatı,

ş) Uçuşa elverişlilik sertifikası: Hava aracının uçuşta emniyetsizliğe neden olabilecek bir özelliği bulunmadığını, onaylı tip tasarımına uygun olduğunu ve bakım, tamir ve değişikliklerin sicil kaydı yapılan ülke kurallarına uygun olduğunu teyit eden belgeyi ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Esaslar

Sorumluluk

MADDE 5 – (1) Hava aracı sahibi, hava aracının sürekli uçuşa elverişliliği için aşağıdakileri sağlamaktan sorumludur. Hava aracının kiraya verilmesi durumunda sorumluluk kiracıya aittir.

a) Hava aracının uçuşa elverişli bir durumda muhafaza edilmesinden,

b) Hava aracında mevcut olan her bir ekipmanın doğru bir şekilde takılı ve faal olmasından,

c) Genel Müdürlük tarafından yayınlanan düzenlemelere uygun olarak Genel Müdürlük tarafından yayınlanmış olan uçuşa elverişlilik sertifikasının geçerli tutulmasından,

ç) Hava aracının bakımlarının üretici bakım programına/talimatlarına göre uygulanmasından,

d) Hava aracında veya herhangi bir komponentte tespit edilen ve uçuş emniyetini tehlikeye düşüren olay veya durumları, Genel Müdürlüğe, tip tasarımı veya ilave tip tasarımından sorumlu kuruluşa rapor etmekten,

e) Hava aracı üzerinde yapılacak tamir ve modifikasyonların uygun tasarım verilerine göre uygulanmasından,

f) Hava aracı için yayımlanan ve uygulanabilir olan Uçuşa Elverişlilik Direktifi veya zorunlu servis bültenlerin takibinden ve uygulanmasından,

g) Hava aracı üzerinde ve komponentlerinde yapılan her türlü bakım, tamir ve modifikasyon işlemlerinin kayıtlarının tutulmasından.

(2) Bakımı uygulayan her bir gerçek veya tüzel kişi, uyguladığı bakım işlemlerinden müteselsilen sorumludur.

(3) Uçuş öncesi kontrolünün uygun bir şekilde yerine getirilmesinden hava aracını kullanacak pilot sorumludur.

Tip Sertifikası

MADDE 6 – (1) Bu Talimatın kapsamına giren hava aracının bir tip sertifikası olmalıdır.

(2) Tip sertifikası Genel Müdürlük tarafından yayımlanır veya EASA, FAA, TCCA, ANAC, EASA üyesi ülke sivil havacılık otoriteleri ve söz konusu otoriteler tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından yayımlanmış tip sertifikası kabul edilir.

(3) 2nci fıkrada belirtilen bir tip sertifikasına sahip olmayan hava araçları SHT-21 Altbölüm P'ye göre özel uçuş izni alır.

Uçuşa elverişlilik sertifikası

MADDE 7 – (1) Bu Talimat kapsamına giren, uçuşta emniyetsizliğe neden olabilecek bir özelliği bulunmayan, ilgili tip tasarımına uygun olan ve bakımları yapılmış hava araçları için Genel Müdürlük tarafından Ulusal Uçuşa Elverişlilik Sertifikası (SHGM Form 25N) düzenlenir.

Aranan belgeler

MADDE 8 – (1) Ulusal uçuşa elverişlilik sertifikasının düzenlenebilmesi için aşağıdaki belgelerin Genel Müdürlüğe en az onbeş işgünü öncesinde başvuru yazısı ekinde gönderilmesi gerekir:

b) Hava aracının ithal edildiği ülkenin sivil havacılık otoritesi tarafından son altı ay içinde düzenlenmiş olan “İhraç Uçuşa Elverişlilik Belgesi/Sertifikası”nın orijinal nüshası veya eşdeğer bir yazı.

c) Tip sertifikası ve teknik data listesi (Type Certificate Data Sheet) veya üretici uygunluk beyanı (Statement of Conformity).

ç) Genel Müdürlük veya Üretici otoritesinin yayınladığı Uçuşa Elverişlilik Direktifleri'nin güncel durum listesi. Bu liste sorumlu kişi tarafından hazırlanıp imzalanmış olmalıdır.

d) Üretici firma tarafından o hava aracı tipinde yayınlanan zorunlu Servis Bültenlerinin güncel durumu. Bu liste sorumlu kişi tarafından hazırlanıp imzalanmış olmalıdır. (Genel Müdürlük bu Servis Bültenlerinden gerekli gördüklerinin ilave olarak uygulanmasını isteyebilir)

e) Hava aracının sürekli uçuşa elverişliliği için üretici tarafından yayımlanmış tüm dokümanlar (Bakım El kitabı/AMM, Bakım Programı/MPD, Asgari Teçhizat Listesi/MEL, Uçuş Elkitabı/AFM, vb)

f) İlgili bakım kitaplarında belirtilen ve uygulanmakta olan ömürlü parça listesi (Bu listede ömürlü parçaların ismi, parça numarası, ömür durumu ile müracaat anındaki uçuş durumu gibi bilgiler ayrıntılı belirtilecektir.)

g) Hava aracının imal edildiği tarihten itibaren yapılmış bulunan periyodik bakımların durumu (bakım süreleri ile yapıldığı tarih ve uçuş saati belirtilecektir).

ğ) Hava aracı bakım el kitabı ve diğer teknik dokümanlar.

h) Üretim veya Son test uçuş raporu.

ı) Hava aracı yolcu-koltuk ve III. şahıs mesuliyet sigorta poliçeleri.

i) Genel Müdürlük internet sayfasında örneği bulunan “Uçuşa Elverişlilik Kontrol Formu”

j) Hava aracı üzerinde uygulanan tamir ve modifikasyonların kayıtları

k) Genel Müdürlüğün gerekli gördüğü diğer bilgi ve belgeler.

(2) Hava aracı sahibi birinci maddede belirtilen belgeleri Genel Müdürlüğe eksiksiz ve imzalı olarak vermekle yükümlüdür.

Hava aracı bakımları

MADDE 9 - (1) Hava araçlarının bakımlarını yapacak teknisyen SHT-66 Ulusal Lisans Talimatı hükümlerine tabiidir.

(2) Hava aracının bakımlarının bakım elkitabında yer alan şartlara uygun ve zamanında yapılmasından hava aracı sahibi sorumludur.

(3) Hava aracının yurda ilk girişinde kaza, tamir, modifikasyon ve bakım kayıtlarının sunulması gerekir.

(4) Hava aracı üzerinde uygulanan tüm bakımların hava aracı teknik kayıt defterine kaydedilmesi gerekir.

(5) Hava aracı bakımlarında kullanılan alet ve ekipmanların üretici gerekliliklerine uygunluğundan hava aracı sahibi sorumludur.

(6) Hava aracı bakımında kullanılan ve değiştirilen parçalar için hava aracı üretici firmasının veya hava aracı üretici firmasının kabul ettiği bir belge olmalıdır.

Tamir ve modifikasyonlar

MADDE 10 - (1) Hava araçlarının onaylı konfigürasyonunu değiştirecek bayrak, flama, pano çekimi, kamera sistemi tertibatı kurulması vb. hava aracı üzerinde yapılacak her türlü tamir ve modifikasyonun uygulanmasından önce ilgili hava aracının tip sertifikası sahibine (veya üreticisi) başvurularak bahse konu tamir ve modifikasyonun hava aracının emniyetli uçuş gerçekleştirmesinde bir sakınca oluşturmayacağına beyan edildiğine dair onay alınarak Genel Müdürlüğe başvurulması gerekmektedir.

(2) Genel Müdürlükten izin alınmadan herhangi bir tamir ve modifikasyonun uygulanması durumunda söz konusu hava aracı uçuşa elverişliliğini yitirmiş hava aracı olarak değerlendirilir ve sahibi hakkında SHY-İPC Yönetmeliğine göre cezai ve idari işlem uygulanır.

Denetleme ve belge düzenleme

MADDE 11 – (1) Genel Müdürlük veya yetkili kıldığı temsilcisi tarafından ulusal uçuşa elverişlilik sertifikası verilmesine veya temdit edilmesine esas denetleme yapılır. Bu sebeple hava aracının yeri ve talep edilen denetleme zamanının Genel Müdürlüğe bildirme sorumluluğu hava aracı sahibine aittir.

(2) Yapılan denetlemelerde; hava aracının el kitaplarında belirtilen performans ve kabiliyet sınırları içinde olduğunun tespiti halinde, işletme amaçları dâhilinde kullanılmak üzere söz konusu hava aracına azami iki yıllık süreyle "Ulusal Uçuşa Elverişlilik Sertifikası" düzenlenir.

Hava araçlarının ithal ve ihraç edilmesi

MADDE 12 - (1) Türkiye'ye herhangi bir ülkeden bir hava aracı ithal eden hava aracı sahibi tarafından,

a) İthal edilen ülke Sivil Havacılık Otoritesi tarafından düzenlenen "İhraç Uçuşa Elverişlilik Sertifikası" veya ilgili ülkenin kurallarında tanımlanmış eşdeğer bir doküman veya yeni hava aracı ise hava aracının üreticisi tarafından yayınlanan uygunluk belgesi sağlanmalıdır.

b) Hava aracının üretildiği ülke otoritesi tarafından düzenlenen tip sertifikası veya eşdeğeri bir doküman sağlanmalıdır.

(2) Yurt dışına hava aracı ihraç edilmesi durumunda Genel Müdürlük tarafından aşağıdaki hususlar sağlandığı takdirde ihraç uçuşa elverişlilik sertifikası düzenlenir.

a) Hava aracı sahibi tarafından,

- 1) İhraç uçuşa elverişlilik sertifikası yayımlanması için Genel Müdürlüğe başvurulur,
- 2) Hava araçları için uçuşa elverişlilik denetlemesi yaptırılır,
- b) Hava aracının üretim/tasarım gereklilikleri kapsamında öngörülen şartları taşıdığına ve ihraç edilecek ülke otoritesi tarafından talep edilen gereklilikleri sağladığına kanaat getirildiğinde, Genel Müdürlük tarafından bir ihraç uçuşa elverişlilik sertifikası yayımlanır. İhraç edilecek ülke otoritesi tarafından talep edilen gerekliliklere herhangi bir uyumsuzluk durumunda bahse konu otorite ile mutabık kalınarak uyumsuzluklar ihraç uçuşa elverişlilik sertifikası üzerinde belirtilir.
- (3) Türkiye Cumhuriyeti tescilli olan bir hava aracı, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde devredilirken,
  - a) Hava aracının tescil işaretinin aynı kalması halinde, mevcut uçuşa elverişlilik sertifikası son geçerlilik tarihine geçerliliğini korur.
  - b) Hava aracının tescil işaretinin değişmesi halinde, Genel Müdürlük onayı alınır.

Özel uçuş izni belgesi ve Geçici Tescil

MADDE 13 – (1) İthal edilecek hava aracının yurt dışında tescilden düşmesi halinde, hava aracının Türkiye'ye intikal edebilmesi için Genel Müdürlük tarafından geçici tescil ile "Özel Uçuş İzni Belgesi" düzenlenir.

Belgelerin saklanması

MADDE 14 – (1) Uçuşa Elverişlilik Belgesinin orijinali hava aracı sahibi tarafından, kopyası ise Genel Müdürlük tarafından ilgili dosyasında muhafaza edilir. Belge hava aracında, kopyası ise hava aracı sahibinde bulundurulur. Belgelerin her istendiğinde ilgili sivil havacılık otoritesi yetkililerine gösterilmesi zorunludur.

Belgelerin değiştirilme durumları

MADDE 15 – (1) Ulusal uçuşa elverişlilik sertifikalarının kaybolması, çeşitli sebeplerle zarar görmesi, işletme amacının değişmesi veya tescil işaretinin değişmesi gibi durumlarda ulusal uçuşa elverişlilik sertifikası Genel Müdürlük tarafından değiştirilebilir. Bu durumda hava aracına ait bilgi ve kayıtlar yeniden kontrol edilerek, gerekli görülmesi halinde ek bilgiler istenebilir.

Geçerlilik ve temdit

MADDE 16 – (1) Genel Müdürlük tarafından düzenlenen uçuşa elverişlilik belgesi Genel Müdürlük tarafından iptal edilmediği, askıya alınmadığı veya geri alınmadığı, söz konusu hava aracının Türkiye Cumhuriyeti tescilli olması ve sertifika düzenlenen hava aracının uçuşa elverişliliğini koruduğu sürece geçerlidir.

(2) Ulusal uçuşa elverişlilik sertifikasının temdidi için, bu Talimatın 8 inci maddesinde belirtilen belgeler talep edilmesi durumunda Genel Müdürlük' e sunulmalıdır.

(3) Genel Müdürlük tarafından verilen ulusal uçuşa elverişlilik sertifikaları aşağıdaki şartlar gerçekleşmediği sürece azami iki yıllık süreyle geçerlidir:

- a) Hava aracının kazaya uğraması,
- b) Bakımların üretici bakım el kitabına uygun olarak zamanında yapılmaması,
- c) Üreticinin otoritesi tarafından yayımlanmış Uçuşa Elverişlilik direktifleri/ zorunlu Servis Bültenlerin zamanında uygulanmaması,
- ç) Hava aracının kullanımdan kaldırılması,
- d) Ömürlü parçaların zamanında değiştirilmemesi,
- e) Korozyon ve depolama gibi özel bakım programlarının uygulanmaması,

- f) Yolcu-koltuk ve üçüncü şahıs mali mesuliyet sigortalarının geçerliliğini yitirmesi,
g) Hava aracı üzerindeki her türlü tamir ve modifikasyonun Genel Müdürlük izni olmaksızın yapılması,
ğ) Genel Müdürlükçe aksine bir karar (idari, vergi, teknik gibi) alınmaması.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Hava araçlarının mevcut uçuşa elverişlilik sertifikaları ve/veya özel uçuş izni belgeleri geçerlilik süresinin sonuna kadar geçerliliğini korur. Bu Talimatın yürürlüğe girdiği tarihten sonra uçuşa elverişlilik sertifikasının geçerlilik süresi dolmuş olan hava araçları için bu Talimat gerekliliklerinin sağladığının tespiti halinde bahse konu hava aracı için ulusal uçuşa elverişlilik sertifikası düzenlenir.

İdari yaptırımlar

MADDE 17 - (1) Bu Talimatta belirtilen kurallara uymayan kuruluşa ve ilgili personele 2920 sayılı Kanununun 143 üncü maddesine göre işlem yapılır.

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu Talimat, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19– (1) Bu Talimatı, Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.